

Asia: VN/18657/2021

Valtioneuvoston asetus sähköisen raskaan liikenteen ekosysteemin kehittämiseen myönnettävästä avustuksesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Tampereen yliopiston Liikenteen tutkimuskeskus Verne kiittää mahdollisuudesta lausua sähköisen raskaan liikenteen ekosysteemin kehittämiseen myönnettävän avustuksen asetusluonnoksesta. Avustus on erittäin tärkeä ja tarpeellinen, koska liikenteen päästöistä noin kolmannes tulee kuorma-autoista, mutta niiden päästöjen vähentämiseksi on tunnistettu hyvin vähän toimenpiteitä fossiilittoman liikenteen tiekartassa.

Kuorma-autojen sähköistyksen vaihtoehtoiset teknologiat kehittyvät nopeasti ja ne mullistavat nykyisen kuljetuspalvelu-, ajoneuvo- ja käyttövoimaekosysteemin. Suurimmat kuorma-autovalmistajat ovat joulukuussa 2020 eurooppalaisen autovalmistajien järjestön ACEA:n piirissä sopineet myyvänsä vain fossiilittomia kuorma-autoja vuoteen 2040 mennessä. Kuorma-autokuljetusten päästöjen vähentämisen on katsottu perustuvan uusiutuvan dieselin ja biokaasun käytön kasvattamiseen. Viime vuosien akku-, lataus- ja vetypolttokennoteknologian kehitys on kuitenkin tuonut uusia mahdollisuuksia myös kuorma-autojen sähköistykseen. Sähköistykseen on useita teknologisia vaihtoehtoja, joiden vaikutukset kuorma-autojen operointiin ja energiaverkkoihin ovat hyvin erilaiset ja kaikilla teknologioilla erittäin merkittävät. Näin ollen tarvitaan laajaa ymmärrystä teknologiavaihtoehtojen ominaisuuksista ja tarpeista sekä vaikutuksista kuljetuspalvelu-, ajoneuvo- ja käyttövoimaekosysteemin toimijoihin. Valitettavasti avustuksella ei luonnoksen mukaisena voida tuottaa tällaista ymmärrystä, koska siinä ei oteta huomioon perustutkimuksen näkökulmaa avustuksen käyttötarkoituksen (4§) ja avustuksen enimmäismäärän (11§) osalta.

Luonnoksen mukaan avustusta voidaan 4§ mukaan myöntää:

- hankkeisiin, joiden tuettu osa kuuluu kokonaan teollisen tutkimuksen, kokeellisen kehittämisen tai toteutettavuustutkimuksen luokkaan; sekä
- tukeen innovaatioklustereille.
- Edellytyksenä on, että 1 momentissa tarkoitettu hanke tai tuki liittyy:

- raskaan liikenteen ajoneuvojen sähköistämisen teknologioiden tai palveluiden kehittämiseen; tai
- raskaan liikenteen ajoneuvojen sähköistämiseen liittyvien kokeiluympäristöjen hyödyntämiseen tai toimintaan.

Pykälää tulee muokata siten, että siihen lisätään mahdollisuus myöntää avustusta:

- hankkeisiin, joiden tuettu osa kuuluu kokonaan perustutkimuksen luokkaan,
- edellytyksenä, että hanke liittyy raskaan liikenteen ajoneuvojen sähköistämisen teknologioiden vaikutusten arviointiin

Luonnoksen 11§ mukaan:

- Avustuksen enimmäismäärä on 50 prosenttia hyväksyttävistä kustannuksista, kun on kyse teollisesta tutkimuksesta, toteutettavuustutkimuksista sekä innovaatioklustereille myönnettävästä investointi- tai toimintatuesta ja 25 prosenttia hyväksyttävistä kustannuksista, kun on kyse kokeellisesta kehittämisestä.

50 % omarahoitusvaatimus on korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten osalta todennäköisesti liian korkea, jolloin ne eivät voi osallistua tutkimuksiin. Pykälää tulee muokata siten, että perustutkimusta tekevät korkeakoulut ja tutkimuslaitokset voivat osallistua tutkimukseen, joko lisäämällä 11§ lause:

- Avustuksen enimmäismäärä on 75 % hyväksyttävistä kustannuksista, kun on kyse perustutkimuksesta.

tai vaihtoehtoisesti muuttamalla olemassa olevaa muotoilua seuraavasti:

- Avustuksen enimmäismäärä on 75 prosenttia hyväksyttävistä kustannuksista, kun on kyse perustutkimuksesta, teollisesta tutkimuksesta, toteutettavuustutkimuksista...

Heikki Liimatainen
Tampereen yliopisto, Liikenteen tutkimuskeskus Verne